

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 109 - 29 јануар 1944. - Дни. 6

Како вам се свиђа Цејлон?

(Написао за «Коло» Ханс Гинтер Естерајхер)

Велики путнички пароброд бацно је своја гломазна сидра у прљаво-зеленкасту воду Коломба, главне вароши Цејлона. Мали моторни чамац пребацио нас је на кеј и таксијем, узним улицама пристаништа, одјурили смо у хотел на широком булевару на обали. Једва сам тамо, у прохладном холу, стигао да ископим као лед хладан коктел од „греп-фрита“, а већ ме је један од сапутника, који је стигао заједно са мном у аутомобилу, запитио:

— Но, драги мој, како вам се свиђа Цејлон?

— Шта да му, забога, одговорим? И шта може човек да каже о земљи у којој је бави свега пола часа? О земљи о којој целог свог века ништа друго није слушао сем романтичних путописа о „Бисеру Индије“, сем благоглаољивих реклама туристичких друштава и славење њеног националног пића — цејлонског чаја!

али први пут стиже у Цејлон. Тако бих хтео да одговорим, али одговарам:

— Хвала, овде је баснословно лепо. Одличан хотел!

И баш када је извадио из чепа сноп шарених путничких проспеката и хтео да ми предложи „кружни лет по острву“, додао сам:

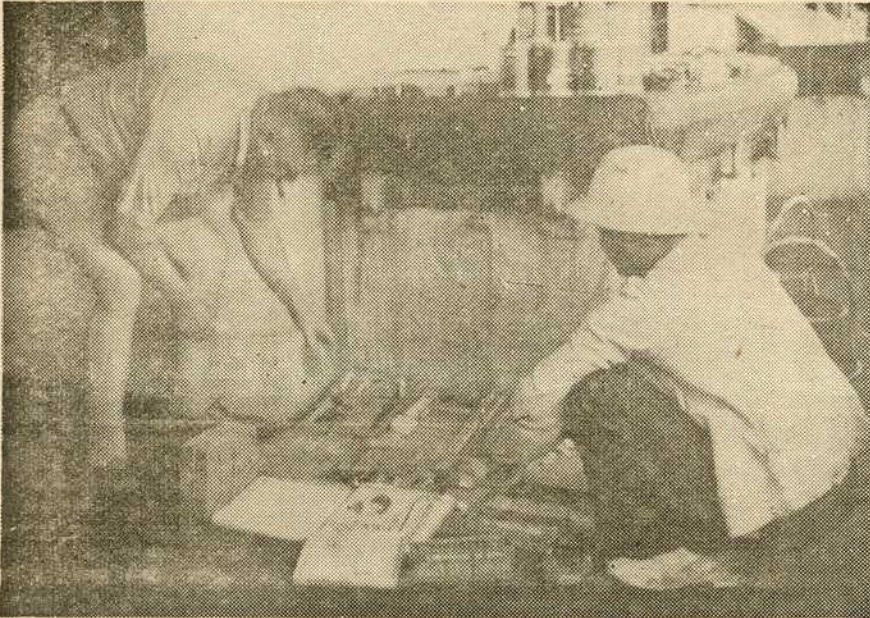
— Дакле, видећемо се доцније, на лађи...

Напоље из великог хотела, напоље на врело сунце Цејлона, на променаду, на плажу велике улице „Гал фес“...

Бистро и плаво удара овде море о зидове кеја. Бистро и плаво је овде високо небо, а ваздух је и поред врућине чист и свеж. Чистији и свежији у сваком случају него у хотелу.

— Такси? — прилази ми с питањем и аутомобилом црни шофер.

— Такси? Не, хвала лепо! одговарам још увек у опозиционерском расположењу. Неколико корака даље, у сенци

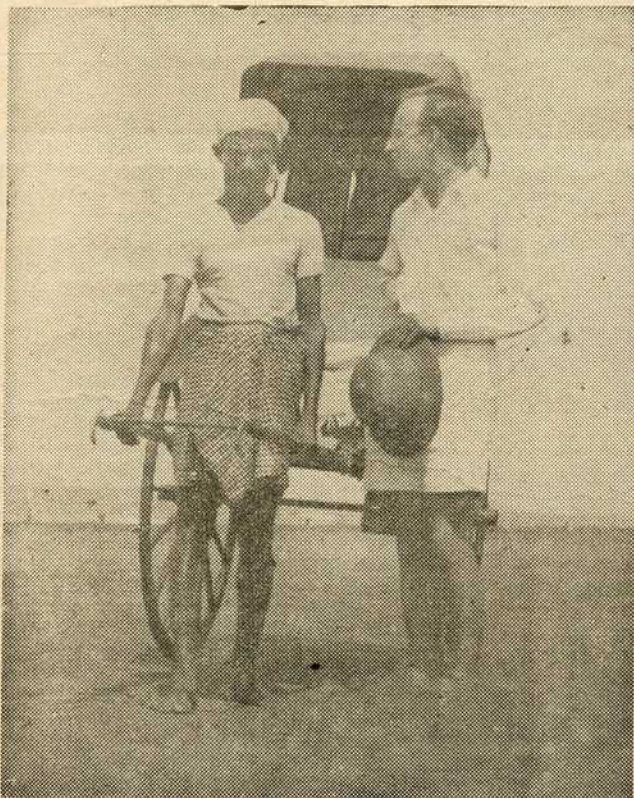
Кад стигне неки брод у Коломбо, нагину трговци са „куриозитетима“ на странце и нуде им своју „ретку“ робу на продају.

(Снимци: Ханс Гинтер Естерајхер)

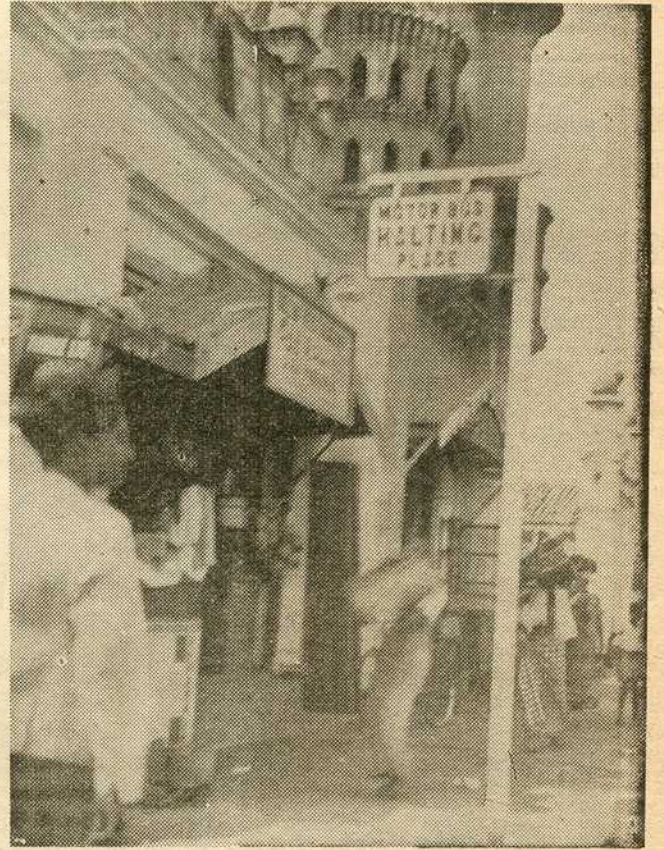
— Како ми се свиђа? Стварно, не могу још ништа о томе да кажем. О томе ћемо говорити за осам дана, кад се опет нађемо на лађи!

То бих хтео да одговорим дебељушастом господину који ме пита, који ми је још на лађи по педесети пут испричао да већ осамнаести пут путује око света,

големог дрвета стоје усамљена колиџа — рикша. Њихов сопственик, витки да не кажем танки урођеник скаче са седишта у коме је таман отспавао партију и помаже ми да седнем у високо седиште засењено сунцобраном. Он и не пита куда да вози, него одмах у кас, босоног по врелом асфалу. Само с времена на

Писац г. Естерајхер у разговору с урођеником који вуче његову рикшу у Галафас улици у Коломбу.

Улица у Коломбу.

време он се осврне да види да ли добро вози.

Ваздух трепери од врућине. Сунце бије право у теме. Велике куће на булевару не бацају уопште сенке. А цела варош Коломбо изгледа да спава. Нигде ни живе душе, чак ни у најпословнијим улицама. Цело пристаниште је као изумрло, иако је јутрос кад смо се искрдали кинтео живот у њему. И нигде се не чује ни гласа. Само овде или онде, кроз отворена врата каване или ресторана чује се дерњава неког изанђалог радија. Мој „возић“ упрегнут у рикшу каска по врелом асфалу, тачно у ритму те музике, кроз успавану варош.

Неуморно, као перпетуум мобиле, трчи тај човек предамном. Скоро невероватно с коликом издржљивошћу и енергијом жури по врелом сунцу. Пет часова без прекида!...

Коломбо! Огромне пословне куће у пристаништу, велики луксузни излози пуни „реткости“ и „успомена“ за туристе. Дипломатски квартал, велики паркови са засењеним путевима, репрезентативне грађевине, бели храмови и абдистане грађевине, бели храмови на блиставом сунцу. Музеј. Нигде се не задржава Зоолошком врту где се звери у узаним, гвозденим кавезима муче у спарини. То није за мене. То је за људе који после пола часа боравка на Цејлону питају: „Но, како вам се свиђа Цејлон?“

Даље, само даље. Мој „возић“ пребације ам и вуче даље. Ту се први пут осврнуо и проговори: „Маунт Левиниа, мастер?“ И не знајући шта је то, рекао сам „Да“. И опет касам даље, у непознато. Укратко да кажем: он је каскао још пуних седам миља предамном без и најмањег задржавања...

На обали, испод искривљених и очерупаних од ветра палми спава сингалеско рибарско насеље. Узани „кану“ (чамци) у резбарији плове лагано светло-зеленом, млаком водом, која се на хоризонту претвара у тамно-плаву. Пред нама, на стени, диван, бео замак. „Маунт Левинија“, рече човек с рикшом. Вече се ближи и сунце, као велика црвена кугла тоне у море. Рикша се празна враћа у варош.

Осам дана на Цејлону! Дани пролазе као на филму. Маунт Левинија, негдашњи замак који је неки енглески гувернер подигао за своју жену Левинију сада је хотел. Купање у бистром мору, излечевање на

врелом сунцу и свежем поветарцу с мора, сањарење. Божанствени заласци сунца. Излети возом на Кенди, у планине. Или у Нуvara Елију. Сингалеске свечаности у полуотвореном храму. Бело цвеће дрвета „бу“ пред старим статуама Буде, треперење малих уљаних кандила, дечји весели хорови урођеника...

На понију сам прошао дунглу Цејлона и неколико километара нисам могао да задржим коња који се поплашио од „тик полонге“, најотровније змије Цејлона.

Посетио сам и свете храмове Будине на Кандију, где сам слушао тајанствену, монотону музику, гледао јоге и калуђере-просјаци и мирисао опојни мирис цвећа „бу“.

Дани прођоше као на филму, рекох. Не, као сан. Тек после осам дана вратио сам се у хотел, прожет утисцима с острва. Путници су баш спремали кофере за полазак. Изјутра рано крече пароброд. Још једна ноћ у хотелу. Кроз отворене прозоре допире у собу шум морских таласа који зову на пут. Ујутро рано стојим већ, заједно са осталим путницима, поред аутобуса који треба да нас одведе у пристаниште.

— Но, како је било? питам оног дебељушастог господина.

— Дивно! Божанствено! Одлично смо се забављали. А како сте се ви провели? Како вам се свиђа Цејлон?

Чекао сам то питање и одмах сам одговорио:

— Хвала, врло добро! Хотели су овде стварно идеални!...

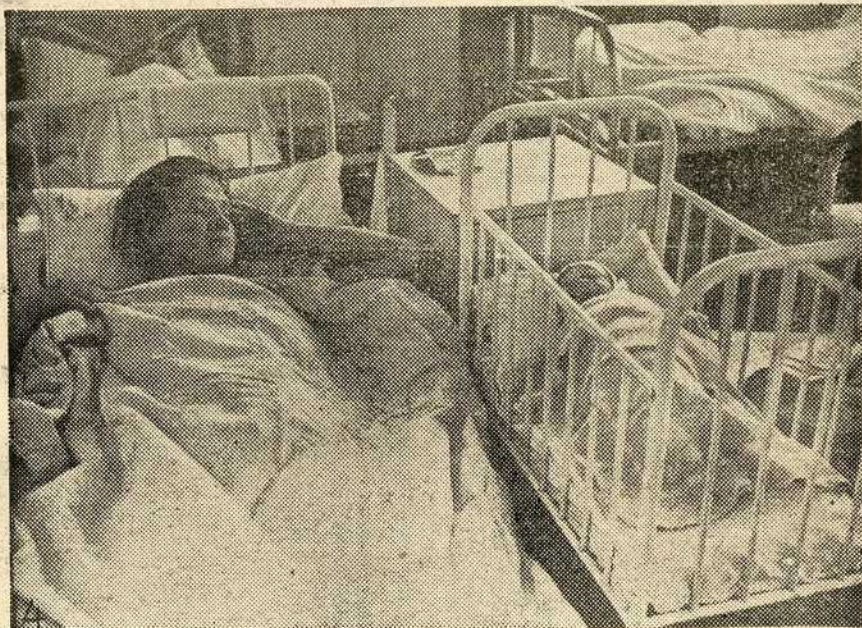

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Бекство из „Совјетског раја“

Како је стање у Совјетској унији, „рају радника и сељака“, види се најбоље по томе што хиљаде руских радника и сељака заједно са својим породицама добровољно полазе са немачким трупама кад ове напуштају извесне делове окупираних територија. Они напуштају свој завичај и своја огњишта, јер добро знају шта значи живети под болшевизмом. Знају да ће болшевици одмах све мушкарце мобилисати и да ће их оружја и обуке па чак и без војничке опреме оте-

рати да изгину на немачкој одбранбеној линији. Знају да ће им жене и деца послати у Сибир, да ће им сву имовину одузети. Зато читава села радије напуштају свој завичај и полазе у неизвестност него да сачекају болшевице. Такво једно бекство из „совјетског раја“ приказује и серија слика коју доносимо. Сељаци села Њежино из околне Новгород на реци Волхову кренули су заједно са децом и женама све до границе Литве само да избегну благодети „совјетског раја“.

1 — На коњима, колима и пешице стигле су избеглице, руски сељаци са Волхова, до железничке станице, бежећи од својих „ослободилаца“ — болшевика. Ту су укрцани у вагоне и упућени у безбедне крајеве балтичких земаља.

2 — Руски сељаци и сељанке, радници и деца причају шта их је потстрекнуло да напусте своја огњишта, домове и села и шта су све путем преживели.

3 — Избеглице путем добијају исправе и карте са ознаком новог места становања.

4 — У великим сабирним логорима организоване су и амбуланте које могу да прихвате чак и породице и новорођенчад.

5 — На крајњој станици чекају литавски сељаци са колима односно санкама који ће избеглицима помоћи да пренесу своју имовину у ново насеље.

6 — Последњи део пута избеглица. Овде ће бар бити сигурни од болшевичког терора.

(Снимци: В.Ф.А.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Кроз Светађаје

1 — Англосаксонски ваздушни терористи не штеде ни вароши земаља које су сами увукли у рат. Слика приказује сахрану жртава једног британско-америчког ваздушног напада на квартове за становање у Солуну.

2 — Генерал Делмот извршио је недавно у Версаљу смотру новог контингента француских добровољаца који полазе на Источни фронт.

3 — У Мадриду је положен камен-темељац за нову зграду шпанског министарства ваздухопловства. Освећење је извршено у присуству министра ваздухопловства генерала Вигона.

4 — На једној станици у Јапану мале јапанске ђаци чекају воз којим ће поћи у варош у школу. Четворица су у европском одећу, а пет и јапанске сандале на ногама.

5 — Вагрогасци у Алпима имају нарочиту опрему и апарате за гашење пожара у високим планинама. Ту су потребне дрчке са врло јаким притиском.

(Снимци: Б.Ф.А.)

5

Српски официри и војници у заробљеништву успели су да разним приредбама умање носталгију за домовином и својима. Разне позоришне трупе, хорови и спортска друштва доказују да у логорима има људи који се старају да другима пруже разоноде и да ублаже сету.

У слободним часовима, са сретстви-ма са којим располажу они се и даље развијају у пословима које су радили или тек почели у домовини. Они уче језике и ревносно читају, свирају и певају и баве се свим спортовима. Неће да заостану иза својих другова у отаџбини.

На слици видимо један заробљенички оркестар Сталага XII D који је уочи Божића свирао на једној свечаности. И по броју чланова и по инструментима, као и по гардероби, види се колико је овај оркестар напредан. Друга слика приказује један тим кошарке. Овај тим је играо у Кобленцу противу једног одабраног тима француских заробљеника. Постигнут је нерешен резултат 1:1.

Наши у Заробљеништву

Десно — Три добра друга из заробљеничког логора у Стрију.

Горе — Заробљенички оркестар Сталага XII D.

Десно — Тим кошарке Сталага XII D.

Доле — Група заробљених официра Офлага VI C.

(Снимци: приватна својина)

Песма заробљеника...

(Посвећено Милоју Бајиновићу, Петру Марковићу, Влад. Марковићу, Хамелбергу; Милошу Станојевићу, Триер)
Велика је жртва кад се да слобода,
Окови су тешки, страдања су многа;
Ви сте по примеру Христа бесмртног
Искупили грехе целог свога рода

Патњама својим дигли сте нам главу,
Светлости пуно дали сте видуку,
Чести и херојства показали слику
И поразу нашем дали сте славу.

Те пред множином Ваших светих дежа,
Моле се и клече градови и села
Да дођете што пре у наш загрљај.

А нема даљине која је далека
Кад се нада купе да нас срећа чека,
Кад вас тољко воли цео завичај.

Београд **МИША МАРКОВИЋ**

Поздрав заробљеницима

Ви који прослављате празнике у туђем свету,
немојте да проклињете судбину клету.
Већ будите јаки, мушкарци и људи
и стегните своје мушке груди.
Јер ћете тада захвалити срцу на труду
који вам је дао јакост да се вратите на
мајчину груду.

Тада ће око вас бити све весело и мило,
причаћете својој деци шта је у туђем свету
Ја сам још мали али моји осећаји разбуктали.
И осећам ваше боли,
јер немате поред себе ко да вас воли.

А то су дечица ваша,
очи су им сузне од плача.
Ја немам заштитника свога
и свако вече молим Бога
да нам га живог врати.
Ах Боже мили,
како ће живот тада процветати.

А вама ће срце да се топи од милине,
Ви ћете му рећи: Ходи, ходи сине,
да те чврсто стегнем,
у загрљај сине мој.
Сине мој.

МИЛОШ ПОПОВИЋ
ученик I разреда II реалне гимназије

Уметнички живот

Десно — Први пут у историји наше уметности, али и у историји нашег престолног града, Општина београдска наградила је повељом и светосавском наградом једног српског сликара. Ова велика културна манифестација обављена је на веома свечан начин у дворани Општинског дома у прошлу недељу. Претседник Београдске општине г. Драг. Јовановић, у присуству министра г. г. Кујунцића и Јонића, и пред скупом угледних гостију, српских сликара, вајара и представника штампе, предао је награду од сто хиљада динара, уз повељу, додељену познатом и заслужном српском сликару и професору г. Милану Миловаповићу.

Ова историјска свечаност протекла је у знаку, не само признања великом српском уметнику, већ и у знаку спонтане захвалности и признања претседнику г. Драг. Јовановићу, који ни у овим часовима што их Српство преживљује, није заборавио на величину позива наших националних уметника.

Доле — У недељу пре подне у дворани Коларчеве задужбине одржана је изванредно успела ревија свих београдских основних школа. Свака школа је била заступљена са по једним разредом. Стотину малишана узбуђено је примало срдачан аплауз публике. После разних хорских песама основне школе Краља Петра II и Змај Јове Јовановића уз суделовање обвезника Националне службе, српских добровољаца и Српске државне страже извеле су родољубиви приказ у песми и слици „Србија драга“. Ову успешну тачку програма сачињавале су рецитације и хорске песме. На слици је симболички претстављена Србија са новом српском омладином.

У српском грбу у сенци српске заставе појављује се млада Српкиња у српској народној ношњи. Програм је завршен хорском песмом „Ој Србијо“ коју су малишани са нарочитим одушевљењем отпевали. Бурни аплауз пропратио је ову тако лепу и корисну приредбу, чији је чист приход намењен породицама заробљених учитеља.

(Снимци: А. Симић)

Горе и десно — Српско народно позориште у Београду прославило је и ове године своју крсну славу св. Јована Крститеља. Обред сечења колача извршио је прото М. Мајсторовић, у присуству великог броја гостију. Певао је оперски хор на челу са солистом г. Жарком Цвејићем. Затим је управник Народнoг позоришта, г. Јован Поповић, одржао кратак поздравни говор. После химне „Ој Србијо“, коју су отпевали чланови оперског хора уз пратњу новооснованог оркестра, гости су прешли на позорницу где су их чланице балета, обучене у врло живописне народне ношње послужиле житом. На крају оперски хор отпевао је неколико лепих српских песама, а чланови балета одиграли су кол

Горе и десно — Српско народно позориште у Београду прославило је и ове године своју крсну славу св. Јована Крститеља. Обред сечења колача извршио је прото М. Мајсторовић, у присуству великог броја гостију. Певао је оперски хор на челу са солистом г. Жарком Цвејићем. Затим је управник Народнoг позоришта, г. Јован Поповић, одржао кратак поздравни говор. После химне „Ој Србијо“, коју су отпевали чланови оперског хора уз пратњу новооснованог оркестра, гости су прешли на позорницу где су их чланице балета, обучене у врло живописне народне ношње послужиле житом. На крају оперски хор отпевао је неколико лепих српских песама, а чланови балета одиграли су кол

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS